

РЕЗОЛУЦИЈА УН О УЛОЗИ НОВИНАРА У ПРЕВЕНЦИЈИ СУКОБА

Професија храбрих — на мети

Из године у годину на ратиштима широм света страда све већи број новинара и ратних извештача, а за те злочине, у највећем броју случајева, кривци никада не буду изведени пред лице правде. Документ осуђује све злоупотребе учињене према новинарима, истичући да је рад слободних, независних и непристрасних медија један од основних темеља демократског друштва. Резолуција, такође, позива државе чланице да предузму активне кораке како би осигурале одговорност за злочине почињене над медијским радницима у ратним подручјима.

А ок су у градићу на истоку Авганистана у колима чекале да конвој крене, возилу је пришао командант полицијске јединице Накибулах и узвикнуо „Алаху екбер“ („Бог је велики“) и почео да пуца из пушке на две новинарке на задњем седишту. У том крвавом пиру убијена је фото-репортерка Асошијетед преса Ања Нидрингхаус, добитница Пулицерове награде која је пратила све веће светске сукобе, док је новинарка те агенције Кети Генон, која је више од три деценије извештавала са светских ратишта, тешко рањена. Шведски новинар Нилс Хорнер убијен је у Кабулу, а девет дана након тога, у истом граду, истакнути авганистански новинар Сардар Ахмад, који је радио за агенцију АФП, убијен је са члановима своје породице и још осам особа када су талибани напали луксузни хотел. Сви су настрадали на својим задацима.

Црна статистика бележи да је само током прошле године убијено 66 новинара, док је више од 200 заробљено или затворено, а до половине ове године ратни сукоби однели су животе 25 медијских радника. Имајући у виду чињеницу да је у решавању ових, али и ранијих убистава новинара широм светских ратишта остварен мали напредак, Савет безбедности УН једногласно је прошлог месеца је одобрио Резолуцију 2222, у којој се први пут признаје улога коју новинари могу да имају у спречавању сукоба и заштити цивила, упозоравајући на време на могуће кризе. Резолуцијом се апелује на све земље да предузму кораке којима би била гарантована одговорност за злочине против новинара током оружаних сукоба и тражи тренутно и безусловно ослобађање запослених у медијима који су киднаповани или узети као таоци током сукоба.

У резолуцији која се односи на заштиту новинара, а чији је нацрт направила Литванија, изражава се „дубока

забринутост због све веће претње безбедности новинара, запослених у медијима и њима придруженог персонала од стране терористичких група“. Резолуција осуђује све злоупотребе учињене према новинарима и истиче како „рад слободних, независних и непристрасних медија представља један од основних темеља демократског друштва“.

ПОВЕЋАЊЕ СВЕСТИ О БЕЗБЕДНОСТИ РАТНИХ ИЗВЕШТАЧА

Према речима представнице ОЕБС-а за слободу медија Дуње Мијатовић, овим документом Савет безбедности УН ставља акценат на једно питање од велике важности за слободу медија, имајући у виду да смо свакодневно сведоци напада на припаднике медија, за чију безбедност државе морају да учине много више.

– Положај новинара који извештавају из зона сукоба широм света је нарочито забрињавајући по питању њихове

безбедности. Удружени међународни напори, као што је резолуција Савета безбедности, кључни су за повећавање свесности о овом проблему – оценила је Дуња Мијатовић.

Усвајање ове резолуције међу првима је поздравила и Међународна федерација новинара (IFJ), оцењујући је као изузетно значајну, имајући у виду број настрадалих медијских радника широм света. Председник IFJ Џим Бумела из-

ФОТОГРАФИЈЕ У СЛУЖБИ ИСТИНЕ

Фото-репортерка Асошијетед преса Ања Нидрингхаус (48) преминула је на лицу места, а новинарка Кети Генон (60) је рањена, медицински збринута и преживела је напад. Нидрингхаусова је више од две деценије била фото-репортер из ратних зона попут Кувајта, Ирака, Либије, Газе и Западне обале, а као ратни извештач почела је да ради 90-их година на Балкану. У Авганистану је боравила много пута од 2001. године. Била је у тиму агенције АП која је 2005. добила Пулицерову награду за фотографију снимљену за време рата у Ираку.

Током сукоба у бившој Југославији радила је за агенцију ЕПА, а на Балкану је деведесетих године три пута повређена. Наиме, првог радног дана у Сарајеву на њу је пуцано из снајпера, на демонстрацијама у Београду 1997. имала је троструки прелом ноге пошто ју је прегазио полицијски аутомобил, а годину дана касније на Косову је експлозија гранате избацила из кола. Такође, била је у конвоју албанских избеглица са Косова које је грешком гађао НАТО, током бомбардовања СР Југославије.

После кобног напада на истоку Авганистана председник АП Гери Пруит упутио је меморандум запосленима у којем подсећа да је Ања Нидрингхаус 32. запослени те агенције који је погинуо од оснивања, 1846. година: „Ово је професија храбрих и страствених, оних који су посвећени мисији да свету пренесу информације које су фер, тачне и важне. Ања Нидрингхаус је одговарала тој дефиницији у сваком смислу.“

разио је задовољство што се са највишег нивоа УН указује на важну улогу новинара, нарочито у ратним зонама, и што се признаје потреба да им се пружи заштита, упозоравајући истовремено да, иако је то позитиван корак и снажна порука, остаје забринутост због недостатка конкретних акција како би се осигурало да се све владе, у складу са својим међународним обавезама, боре против некажњивости насиља над новинарима.

Генерални директор „Репортера без граница“ Кристофер Делoa поздравио је Резолуцију, истовремено позивајући генералног секретара да именује специјалног представника на заштиту новинара како би се осигурало да се државе чланице придржавају својих обавеза проистеклих из овог документа.

Он је, такође, објаснио да би мандат изасланика могао би да буде по узору на специјалног представника за децу у оружаним сукобима, уз могућност да обезбеди систем за рано упозоравање генералног секретара. Специјални представник, како је нагласио Делoa, требало би да одржава контакте са другим организацијама и институцијама, предузме истрагу када држава одбије то да учини, као и да буде овлашћен да покрене правни поступак.

Делoa је подсетио да више од 90 одсто кривичних дела против новинара није процесуирано, нарочито оних почињених у Сирији и Ираку.

БЕЗБЕДНО ОКРУЖЕЊЕ „У ЗАКОНУ И ПРАКСИ“

У Резолуцији 2222 наглашава се да „новинари, медијски професионалци и повезано особље могу да играју важну улогу у заштити цивила и спречавању конфликта, делујући као механизам раног упозоравања у идентификовању и извештавању о ситуацијама које би могле довести до геноцида, ратних злочина, етничког чишћења и злочина против човечности.“ Документ, такође, предвиђа да мировне операције УН обезбеде редовне извештаје о сигурности новинара. Апелује се и на државе да предузму одговарајуће кораке како би осигурале одговорност за злочине почињене над медијским радницима и позива све стране у оружаним сукобима да у потпуности поштују обавезе предвиђене међународним правом у вези са заштитом цивила у оружаном конфликту, укључујући и новинаре.

Чланови Савета безбедности УН, како се даље наводи у тексту Резолуције, захтевају хитно и безусловно ослобађање новинара који су киднаповани или узети као таоци и апелује на све зарађене стране да поштују независност и професионална права новинара. ■

Биљана МИЉИЋ

